

Familie Hoekman

In maatschap met Tjalco de Witte melkt Bertus Hoekman samen met zijn vrouw Willy en zoon Werner ruim 100 zuivere lakenvelders in het Friese Oosthem.

Aantal koeien:	106
Melkquotum:	500.000 kg
Hoeveelheid land:	65 ha, 5 ha natuurland
Melkproductie:	5000 4,31 3,62

Het lakenvelderras sierde in het verre verleden vooral de adellijke gronden en is nu als zeldzaam huisdier uitgegroeid tot een populair hobbyras. Behalve in het Friese Oosthem, waar circa honderd lakenvelders fungeren als melkkoeien en zich gezamenlijk inzetten voor de boterham van familie Hoekman.

De melkveestapel kwam recent landelijk in het nieuws doordat een van de lakenvelders een levensproductie van 100.000

Bertus Hoekman: 'Er zijn geen fokwaarden, het enige waar je op kunt fokken, is de kleur'

Honderd ton voor lakenvelder

Het melken van lakenvelders was voor Bertus Hoekman uit Oosthem een mogelijkheid om toch melkveehouder te worden. Ondanks een productie van vijfduizend kilo maakte recent een van de koeien de honderd ton melk vol. Het verhogen van de melkproductie van de probleemloze lakenvelders blijkt erg lastig.

tekst **Florus Pellikaan**

kilo melk wist vol te maken. 'Voor zover wij weten, is dit de eerste zuivere lakenvelder in Europa en misschien wel de eerste ter wereld die de honderd ton vol heeft gemaakt. Ze heeft drie keer een tweeling gehad en dat zorgde voor een paar mindere lijsten, maar ze heeft het toch gehaald', vertelt Bertus Hoekman (51) over de zeventienjarige Ivanca, terwijl hij met zijn vinger over haar koekaart gaat. In haar beste lijst produceerde de

dochter van eigen stier Ronald 8564 kilo melk in 305 dagen.

Gemiddeld 5000 liter

Bertus Hoekman is een van de weinige, zo niet de enige, melkveehouder in Nederland die een groot koppel zuivere lakenvelders melkt. 'Het was voor mij een kans om toch melkveehouder te worden', verwijst Hoekman naar het verleden. 'We waren thuis met meerdere jongens. Twee

Rechts de zeventienjarige honderdtonner Ivanca geflankeerd door haar dochter Ines

zijn er op de ouderlijke boerderij gekomen, een andere broer is geëmigreerd naar Texas en wij zijn destijds een kalvermesterij begonnen met zeshonderd kalveren. Het mesten van kalveren beviel wel, maar mijn grote droom was nog altijd melkveehouder worden', vertelt Hoekman. 'De afwisseling in het vak, het landwerk en de langdurige binding met de dieren bleef trekken, maar dan moet je natuurlijk wel een kans krijgen.'

Die kans kwam uiteindelijk op wel heel toevallige wijze uit onverwachte hoek. 'Onze veehandelaar zocht voor drie lakenvelders een winterstalling en wij hadden daar wel plek voor.' De koeien bleken van Tjalco de Witte (68), in het dagelijks leven effectenhandelaar, die zich wilde inzetten voor het met uitsterven bedreigde lakenvelderras. 'De veestapel van De Witte groeide vervolgens door tot, van groot tot klein, dertig lakenvelders, waarna hij ons vroeg of wij ze wilden gaan melken. Hij zag het als een uitdaging om de lakenvelder ook als melkkoe te benutten.'

Hoekman en De Witte richtten daarom twintig jaar geleden samen een maatschap op en bouwden een melkveebedrijf in Oosthem. 'Het quotum, de koeien en de machines zijn van de maatschap en het ontroerend goed is van De Witte', legt Hoekman uit.

Gevraagd naar het functioneren van het lakenvelderrund als melkkoe, tempert Hoekman te hoge verwachtingen. 'De gemiddelde productie schommelt zo rond de 5000 liter en we moeten vooral ons best doen dat dit niet naar beneden gaat. We houden vrijwel alle vaarskalfjes aan en selecteren na de eerste keer afkalven op productie. Van de 35 vaarzen die jaarlijks afkalven, geven er maar tien tot twaalf genoeg melk', vertelt Hoekman. 'Er zijn vaarzen die twee tot drie weken na het afkalven vijf of zes liter geven. Deze dieren hebben gewoon geen aanleg voor melkproductie. Als ze met een mooi

laken getekend zijn, zetten we ze snel droog, maken we ze drachtig en verkopen we ze aan een hobbyboer of kinderboerderij.'

Deze dieren brengen dan gemiddeld ongeveer 900 euro op. De gebruiksprijs is door de toename van het aantal lakenvelders de afgelopen jaren gedaald en kruipt volgens Hoekman langzaam naar de slachtprijs van 800 tot 900 euro voor een goed beveesde koe van 300 kilo.

Anderhalve inseminatie

Binnen het koppel is er veel verschil in productie: van 7000 tot 8000 liter voor de beste oudere koeien tot 3000 liter voor sommige vaarzen. De gehalten in de melk zijn met 4,31 procent vet en 3,62 procent eiwit wel licht bovengemiddeld en vooral de verhouding tussen vet en eiwit is goed. Het rantsoen bestaat uit vers gras (zowel beperkt weiden als zomerstalvoeren), kuilgras en maximaal vijf kilo brok.

Volgens Hoekman is het uiterst lastig om vooruitgang in productie te boeken. 'Van de stieren zijn geen productiegegevens bekend en je weet geen fokwaarden voor uiers en benen. Er wordt van lakenvelders gewoon niets geregistreerd, het enige waar je op kunt fokken, is de kleur.' Hoekman gebruikt momenteel op circa negentig procent van zijn koeien ki-stieren zoals Sjaak, Toon, Meindert en Goodwill. De overige tien procent en alle pinken gaan bij de eigen stier. 'We hebben in het verleden ook geprobeerd om vooruitgang in productie te boeken door eigen stieren uit de beste productiekoeien in te zetten en door Amerikaanse lakenvelders te gebruiken, maar het zorgde niet voor een productieverhoging.'

Zo moeizaam als de melkproductie omhooggaat, zo probleemloos produceren de lakenvelders hun melk. 'De koeien zijn erg sterk, zelden ziek en erg snel drachtig. Het inseminatiegetal ligt nog niet op de anderhalve inseminatie per dracht. Toen we vroeger een stier bij de

koeien hadden lopen, gebeurde het dat koeien drie weken na het afkalven alweer drachtig waren.'

Lakenvelders hebben volgens Hoekman bovendien geen last van hittestress. 'Als het dertig graden is, zie ik de koeien bij de burens allemaal om de waterbak staan, maar de lakenvelders liggen gewoon midden op het perceel te herkauwen.'

Alleen klauwverzorging is bij de lakenvelders net zo intensief nodig als bij holsteins. 'Er zijn mensen die zeggen dat zwarte klauwen sterker zijn, maar dat verhaal kan de wereld wel uit. Alle koeien hebben hier zwarte klauwen en we moeten toch twee keer per jaar een koppelkapping doen', vertelt Hoekman.

Zelf stiertjes afmesten

Bij de rondgang door het koppel aait Hoekman regelmatig een van de lakenvelders over de kop. 'Zo in het land zijn ze erg mak, maar als je in het koppel gaat jagen, zijn ze meteen in paniek.'

Hoekman geeft desgevraagd aan blij te zijn met de lakenvelders. 'Ze hebben mij de mogelijkheid gegeven om boer te worden, maar ik zou erg graag de productie nog wat verhogen. Wij hebben goedkoop geld in de boerderij zitten, maar als je een forse financiering bij de bank hebt, dan mis je met lakenvelders toch echt die paar duizend liter. Mede daarom blijven wij ook in de toekomst zo rond de honderd koeien melken en gaan we nu starten met het zelf afmesten van de stiertjes', zet Hoekman de toekomstplannen uiteen.

Horecagroothandel Vermaning uit Oudehaske wil een keten van speciaal lakenveldervlees opzetten. 'Het staat allemaal nog in de kinderschoenen, maar daar gaan wij dan het vlees voor leveren', geeft de veehouder aan. 'De stierkalveren brengen nu vijftig euro meer op dan een zwartbonte holstein, maar door ze zelf af te mesten denken we meer toegevoegde waarde te creëren.'

Het koppel lakenvelders krijgt beperkte weidegang